

UZASADNIENIE

K. M. został oskarżony o przestępstwo z art. 178a § 4 k.k. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim wyrokiem z dnia 7 września 2016 roku w sprawie sygn. akt II K 500/16 uznał K. M. za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu i za to na podstawie art. 178 a § 4 k.k. w zw. z art. 37 b k.k. wymierzył mu karę 3 pozbawienia wolności oraz karę 3 miesiące ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Na podstawie art. 42 § 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym dożywotnio. Na podstawie art. 43 a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w wysokości 10.000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Zwolnił oskarżonego od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych.

Apelację od tego wyroku wniósł Prokurator Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim.

Apelacja oskarżyciela publicznego wniesiona została – jak określił to oskarżyciel – na niekorzyść oskarżonego i zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu obrazę przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 42 § 4 k.k., polegającą na błędnym przywołaniu tegoż przepisu jako podstawy orzeczenia wobec K. M. dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, podczas gdy oskarżony nie był uprzednio skazany w warunkach określonych w art. 42 § 3 k.k. tj. nie orzeczono uprzednio wobec niego dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych za czyn z art. 178 § 4 k.k.

W konkluzji prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wyeliminowanie z punktu 2 skarżonego wyroku jako podstawy orzeczenia dożywotniego zakazu przepisu art. 42 § 4 k.k. i zastąpienie go przepisem art. 42 § 3 k.k.

Na rozprawie apelacyjnej prokurator popierał własną skargę apelacyjną i wnioski w niej zawarte, precyzując, że w pozostałym zakresie wnosi o utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy.

Oskarżony pozostawił apelację prokuratora do uznania Sądu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja oskarżyciela publicznego okazała się niezasadna.

Na wstępie Sąd Okręgowy zauważa, iż żadna ze stron nie kwestionowała, ani ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji, ani subsumpcji zachowania oskarżonego pod konkretną normę prawną, które to ustalenia i przyjęta kwalifikacja prawno-karna są właściwe.

Niewątpliwym jest, iż prawidłowe są ustalenia faktyczne dokonane przez sąd meriti dotyczące uprzedniego skazania K. M. za przestępstwo, o jakim mowa w art. 178 a § 4 k.k. – a więc jako sprawcy prowadzącego pojazd mechaniczny w stanie nietrzeźwości i w sytuacji określonego uprzednio skazania. Odpis tego orzeczenia, wydanego przez Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim w sprawie o sygn. II K 298/13, znajduje się na karcie 12 akt PR 2Ds.479.2016, został ujawniony na rozprawie i zaliczony w poczet materiału dowodowego, w oparciu o który orzekał Sąd Rejonowy. Z wyroku tego wynika, iż K. M. został uprzednio skazany za czyn z art. 178a § 4 k.k. i orzeczono wobec niego karę oraz środki karne, w tym zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat. Podstawą jego orzeczenia był przepis art. 42 § 2 k.k. – w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania.

Jak wynika z apelacji oskarżyciela publicznego, w ocenie skarżącego z tego właśnie powodu, iż w/w wyrokiem nie orzeczono wobec K. M. dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, a jedynie zakaz czasowy (na 3 lata), nie można uznać, iż aktualnie oskarżony spełnia przesłanki do orzekania wobec niego dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w oparciu o treść przepisu art. 42 § 4, lecz jedynie w oparciu o treść przepisu art. 42 § 3 k.k. Inaczej rzecz ujmując: zdaniem prokuratora tylko gdy sprawca był uprzednio

skazany za czyn z art. 178 a § 4 k.k. (lub inne przestępstwa wymienione w art. 42 § 3 k.k.) i orzeczono wobec niego dożywotni zakaz prowadzenia pojazdów, kolejny dożywotni zakaz prowadzenia pojazdów winien być orzeczony na podstawie art. 42 § 4 k.k. natomiast bez uprzedniego orzeczenia dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, nie można uznać, iż taki sprawca był uprzednio skazany „w warunkach określonych w art. 42 § 3 k.k.”

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż wbrew twierdzeniu skarżącego „bycia” skazanym uprzednio w warunkach określonych w art. 42 § 3 k.k., nie należy łączyć z koniecznością uprzedniego otrzymania dożywotniego orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów, lecz z koniecznością skazania za jedno z wymienionych w treści art. 42 § 3 k.k. przestępstw, jako kierującego pojazdem mechanicznym.

Przepisy art. 42 § 3 i 4 k.k. zawierają podstawy obligatoryjnego dożywotniego orzekania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Zakaz ten ma charakter obligatoryjny w tym znaczeniu, że nie jest możliwe wyłączenie spod jego zakresu jakiegoś rodzaju pojazdów mechanicznych, ani też ograniczenie go do jednego czy kilku rodzajów pojazdów mechanicznych. Odrębności wyrażają się natomiast w tym, że obligatoryjność na podstawie art. 42 § 3 k.k. ma charakter względny, bowiem w sytuacji, gdy zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami, sąd może odstąpić od obowiązku orzeczenia środka karnego (tym samym wniosek apelanta o zmianę podstawy orzeczonego zakazu na art. 42 § 3 k.k., wbrew zapisom apelacji, oznaczałby zmianę orzeczenia „na korzyść”).

Zgodnie z art. 42 § 3 k.k. – w brzmieniu obowiązującym od 18 maja 2015 roku, sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio w razie popełnienia przestępstwa określonego w art. 178 a § 4 k.k. lub jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 173 k.k., którego następstwem jest śmierć innej osoby lub ciężki uszczerbek na jej zdrowiu, albo w czasie popełnienia przestępstwa określonego w art. 177 § 2 lub w art. 355 § 2 k.k. był w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia, chyba że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami.

Możliwości takiej nie przewiduje już przepis art. 42 § 4 k.k. Tym samym sąd obligatoryjnie i bezwzględnie orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio, w razie ponownego skazania osoby prowadzącej pojazd mechaniczny w warunkach określonych w art. 42 § 3 k.k. Literalne brzmienie przepisu art. 42 § 4 k.k. wskazuje, iż ponowne skazanie oznacza, że sprawca był już uprzednio skazany za jedno z przestępstw wymienionych w art. 42 § 3 k.k., przy czym nie musi być spełniony warunek tożsamości przestępstw, których popełnienie warunkuje orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów na podstawie art. 42 § 4 k.k. (zob. Z. Sienkiewicz, w: Melezini (red.), System, t. 6, 2010, s. 608). Przepis art. 42 § 4 k.k. ogranicza natomiast krąg podmiotów, względem których orzeka się dożywotni zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, do osób „prowadzących pojazd mechaniczny”. Warunkiem niezbędnym jest więc, aby sprawca w takim właśnie charakterze tj. w takich „warunkach”, był już uprzednio skazany za przestępstwo wymienione w art. 42 § 3 k.k. W literaturze podkreśla się, że chodzi o swoistą recydywę komunikacyjną (A. Michalska-Warias, Modyfikacja przepisów kodeksu karnego w zakresie przestępstw drogowych, [w:] T. Bojarski, E. Skrętowicz (red.), Nowe prawo karne po zmianach, Lublin 2002, s. 33). Bezwzględny obowiązek orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych dożywotnio zachodzi w razie powrotu do przestępstwa z art. 178 a § 4 k.k. lub ciężkiego przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji przez osobę prowadzącą pojazd mechaniczny znajdującą się w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub w razie jej zbiegnięcia z miejsca zdarzenia – tak Komentarz do art. 42 k.k. Kodeks Karny Wydanie 16, 2016 rok, pod redakcją R. A. Stefańskiego. Z powyższego wynika, że obowiązek orzeczenia zakazu dożywotnio istnieje wówczas, gdy dochodzi do określonego powtórnego skazania sprawcy prowadzącego pojazd, bez uzależnienia tego obowiązku od faktycznego rozmiaru środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów orzeczonego uprzednio. Treść art. 42 § 4 k.k. jednoznacznie wskazuje, że drugie skazanie musi dotyczyć osoby prowadzącej pojazd mechaniczny. Zwrot „w razie ponownego skazania osoby prowadzącej pojazd w warunkach określonych w § 3” winien być odczytany w ten sposób, że w jednym i drugim skazaniu chodzi o osobę posiadającą przymiot prowadzącego pojazdu mechanicznego (przecież zakaz, o jakim mowa w art. 42 § 3 k.k. może dotyczyć zarówno osoby prowadzącej pojazd, jak i innego uczestnika ruchu drogowego, popełniającego przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji np. z art. 177 § 2 k.k., niekoniecznie będącego prowadzącym pojazd). Ponowne skazanie ma więc dotyczyć osoby, będącej prowadzącym pojazd mechaniczny, która w takim właśnie charakterze została skazana poprzednio, jak też ma być ona obecnie i poprzednio skazana za jedno z

przestępstw określonych w § 3 art. 42 k.k., popełnione w obu wypadkach w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub w sytuacji, gdy sprawca zbiegł z miejsca przestępstwa – tak R.A. Stefański, Zakaz..., s. 132).

Sąd Okręgowy zważył, że na plan pierwszy wysuwa się funkcja indywidualnoprewencyjna zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Orzeczony zakaz ma uniemożliwić sprawcy prowadzącemu pojazd ponowne popełnienie przestępstwa tego samego rodzaju, a jednocześnie wyeliminować go na pewien czas lub na stałe udziału w ruchu. Z tego właśnie powodu także logika wskazuje, iż właśnie w sytuacji ponownego skazania prowadzącego pojazd mechaniczny, będącego sprawcą tak niebezpiecznych przestępstw, jak wymienione w art. 42 § 3 k.k., przy ponownym skazaniu za takie czyny, należy bezwzględnie orzec dożywotni zakaz prowadzenia pojazdów – już bez możliwości stosowania zasad wymienionych w art. 42 § 3 k.k, tj. takich, które formalnie ponownie pozwalałyby na rozważanie istnienia „wyjątkowego wypadku, uzasadnionego szczególnymi okolicznościami”.

Reasumując: z uwagi na uprzednie skazanie K. M. za czyn z art. 178 a § 4 k.k. - a więc jako prowadzącego pojazd, ponownie za przestępstwo, o jakim mowa w art. 178 a § 4 k.k., podstawą orzeczenia obligatoryjnego dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym winien być już przepis art. 42 § 4 k.k.

Wymierzona oskarżonemu kara należyście uwzględnia okoliczności łagodzące i obciążające, rzutujące na wymiar kary i stanowi właściwą reakcję sądu, adekwatną do okoliczności sprawy i stopnia zawinienia sprawcy.

W tej sytuacji wyrok, jako odpowiadający prawu, utrzymano w mocy.

O kosztach sądowych orzeczono w oparciu o przepisy powołane w części dyspozytywnej orzeczenia.